

G. Garaz

**FACTORI IMPLICAȚI ÎN INIȚIEREA CONSUMULUI DE ALCOOL LA ADOLESCENȚI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

*Catedra Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală
(Șef catedră - prof. univ. A.Nacu)*

SUMMARY

FACTORS IMPLICATED IN INITIATION OF ALCOHOL CONSUMPTION AMONG ADOLESCENTS IN REPUBLIC OF MOLDOVA.

Background: Underage drinking contributes to the 3 leading causes of death (homicide, suicide and unintentional injury) among persons aged 12 to 20 years. Most adverse health effects from underage drinking are from acute intoxication resulting from binge drinking. The study aim was to obtain data about factors that could influence the alcohol consumption and binge drinking in teenagers. [5]

Methods: We analyzed data that was generated by pupil and students aged 14-19, through an anonymous questionnaire. The questionnaire was a standard one, ESPAD, adapted to Republic of Moldova, but originally created in The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. It was used the crosstab function with the Chi square criteria to see if it is possible to calculate a valid Spearman rho correlation coefficient, which was necessary for appreciating the degree of correlation.

Results: we found low degree of correlation ($\pm 0,09$ to $\pm 0,3$, with $p < 0.05$) between the frequency of drinking in the past 30 days, and some parameters as: frequency of playing at PC, frequency of reading with pleasure a book, the level of pleasure, friendship, relaxation, happiness that will be felt after alcohol consumption. Other parameters that showed correlation with the frequency of drinking in the past 30 days and binge drinking were: capability to forget all the problems, a low degree of awareness of harm effect of alcohol, smoking by the responder or from the close surroundings, a low degree of implication by the parents in the free time, and establishment of rules.

Conclusions: was obtained some data that generated some hypothesis for future pro-spective studies: the age of initiation of alcohol consumption as possible protective factor, increasing the awareness of harm from alcohol could be a factor of protection, a healthy psychological family environment (with rules, and implication in free time) as protective factor, creating factors that could influence the attitude towards the alcohol consumption and smoking among peers as factor of protection. Playing on PC as a negative factor that correlates with alcohol consumption and binge drinking.

Key words: binge drinking, alcohol, factors, abuse, descriptive study

REZUMAT:

**FACTORI IMPLICAȚI ÎN INIȚIEREA CONSUMULUI DE ALCOOL LA ADOLESCENȚI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Actualitatea: Consumul de alcool printre minori contribuie la cele 3 cauze top de deces (leziuni accidentale, omucidere, sinucidere) printre persoanele cu vârsta între 12 și 20 ani. Majoritatea efectelor adverse ce afectează sănătatea minorilor ce abuzează de alcool sunt de la intoxicația acută rezultată prin consum excesiv într-o perioadă scurtă de timp. [5]

Material și metode: Am analizat datele generate de adolescenți în vârstă de 14-19 ani, printr-un chestionar anonim. Chestionarul era unul standard, ESPAD, adaptat pentru Republica Moldova, dar creat original în European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Am folosit funcția crosstab și criteriul Chi pătrat ca să vedem dacă e posibil de calculate un coeficient rho Spearman valid, care este necesar pentru aprecierea nivelului de corelație.

Rezultate: am găsit un nivel slab de corelare ($\pm 0,09$ la $\pm 0,3$, cu $p < 0.05$) între frecvența consumului de alcool în ultimele 30 zile, și așa parametri ca: frecvența jocului la calculator, frecvența citirii unei cărți, nivelul de relaxare, prietenie, plăcere și bucurie resimțit după consum de alcool. Alți parametri care au corelat cu frecvența consumului de alcool în ultimele 30 zile precum și utilizarea unimomentan a mai mult de 5 unități de alcool au fost: capacitatea de a uita de probleme, un nivel scăzut de conștientizare a pericolului alcoolului, fumatul de către respondent cât și colegi de vârstă, uitarea tuturor problemelor, un nivel scăzut de implicare a părinților în timpul liber și în stabilirea regulilor.

Concluzii: au fost obținute date care au generat câteva ipoteze pentru studiile viitoare: vârsta de inițiere a consumului de alcool ca factor de protecție, creșterea nivelului de conștientizare a daunelor alcoolului ca factor de protecție, un mediu psihologic familial sănătos (cu reguli și implicare în timpul liber) ca factor de protecție, crearea de factori ce ar influența atitudinea vis-a-vis de consumul de alcool și fumat printre colegi de aceeași vârstă – ca factor de protecție. Joaca la calculatorul de masă ca factor negativ ce corelează cu consumul de alcool și abuzul de alcool.

Cuvinte cheie: adolescent, alcool, abuz de alcool, factori, studiu descriptiv

Introducere

Alcoolul este un drog de preferință printre tineri. Mulți tineri retrăiesc consecințele consumului exagerat de alcool, la o vârstă mult prea timpurie. Ca rezultat, consumul de alcool printre minori este o problemă de vârf a sănătății publice în SUA și, în special, în Republica Moldova.

În SUA, aproximativ 5000 de tineri sub vârsta de 21 ani decedează ca rezultat al consumului de alcool; aceștia includ 1900 decese din accidente rutiere, 1600 omucideri, 300 de suicide, precum și sute din diferite leziuni ca catatraume, combustii sau înec. [1]

În Republica Moldova, situația nu este mai luminoasă, în 2012 fiind prevalența 18 pacienți la 100 mii locuitori, iar în 2013, 16 pacienți la 100 mii cu dereglări narcologice prin psihoză alcoolică. [6]

Consumul de alcool printre minori contribuie la cele 3 cauze top de deces (leziuni accidentale, omucidere, sinucidere) printre persoanele cu vârsta cuprinsă între 12 și 20 ani. Majoritatea efectelor adverse ce afectează sănătatea minorilor ce abuzează de alcool sunt de la intoxicația acută rezultată prin consum excesiv într-o perioadă scurtă de timp. Consumul abuziv tipic este definit ca un consum de 5 sau mai multe unități de alcool la o ocazie. Aceasta este un pattern de comportament obișnuit printre tineri, totodată puține studii populaționale s-au focusat în special pe caracteristica consumului abuziv de alcool printre adolescenți. [5]

Materiale și metode de investigație

Au fost chestionați elevi și studenți din școli și colegii profesionale privind consumul de alcool și alte substanțe psihoactive, utilizând un chestionar standard ESPAD adaptat pentru Republica Moldova, care a fost elaborat în baza unui studiu internațional The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Datele obținute au fost analizate ulterior cu ajutorul programului de prelucrare statistică SPSS Statistics ver. 20, pentru a determina corelațiile posibile dintre frecvența consumului de alcool, abuzul de alcool și alte date socio-demografice. A fost folosită funcția Crosstab pentru a crea tabelul și a aprecia conform criteriului Chi patrat dacă este posibil de calculat valid coeficientul Spearman rho. Ultimul a fost calculat pentru aprecierea gradului de corelare și a direcției acesteia (negativă, fie pozitivă).

Rezultatele investigațiilor

Au participat 2658 elevi și studenți, dintre care 1118 din Chișinău, 671 din Cahul și 869 din Bălți. Lotul a fost format din persoane cu vârsta cuprinsă între 14 și 19 ani. Respondenții au utilizat chestionare în limba română (57,4%) și rusă (42,6%). Repartiția pe sexe a fost de 44,4% sex feminin și 55,1% sex masculin (0,5% - 13 respondenți nu au specificat sexul în anchetă). Școlile, liceele au fost alese aleator, la fel și clasele în care s-au oferit chestionarele. Pentru a putea avea acces la respondenți a fost interpellat Ministerul Învățământului care a permis anchetarea anonimă în instituțiile de învățământ, selectate.

În urma analizei datelor au fost cercetați următorii doi parametri din chestionare pentru a decela corelații pozitive sau negative cu factorii socio-determinanți colectați prin anchetă: frecvența consumului de alcool în ultimele 30 de zile, și frecvența consumului a 5 și mai multe doze de alcool unimomentan în ultimele 30 zile. Au fost alese anume aceste două criterii datorită fenomenului de „binge drinking” – abuz excesiv de alcool într-un timp foarte scurt – fenomen des cercetat și regăsit în literatura de peste hotare, fiind un factor nefavorabil pentru instalarea ulterioară de abuz cronic de alcool, și un fenomen des observat la tineri adulți și adolescenți.

A fost calculat anume coeficientul Spearman rho de corelație, datorită modului de înregistrare a datelor (variabilele fiind categoriale). Coeficienții de corelație pentru acești doi parametri nu au fost foarte puternici, variind de la $\pm 0,09$ la $\pm 0,3$, deci fiind cuprinși între limitele unei corelații slabe (0,1) până la limita inferioară a corelațiilor moderate (0,4).

Astfel, s-a obținut, pentru primul parametru: un coeficient de corelație 0,13 ($n=2517$, $p < 0,01$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și frecvența jocului la calculator. În baza acestui rezultat se poate formula următoarea ipoteză: cu cât mai des persoana consumă alcool cu atât mai mult timp oferă jocurilor la calculator. La fel, s-a obținut un coeficient de corelație - 0,2 ($n=2479$, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și frecvența cu care citesc din plăcere o carte în afara programului școlar. Datele sugerează ipoteza: cu cât mai des tinerii consumă alcool cu atât mai mică este frecvența citirii unei cărți.

Un coeficient de corelație de 0,26 a fost calculat ($n=2492$, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și frecvența distrării în oraș seara sau la petreceri cu prietenii. Cu alte cuvinte: cu cât mai des menționează consumul de alcool cu atât mai des se distrează în oraș seara sau la petreceri cu prietenii.

S-a obținut un coeficient de corelație - 0,17 ($n=2390$, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și probabilitatea resimțirii senzației de relaxare post-consum. Putem formula ipoteza: cu cât mai des tinerii consumă alcool cu atât mai probabil resimt senzația de relaxare postconsum și vor fi determinați să repete comportamentul dat. La fel, s-a obținut un coeficient de corelație - 0,19 ($n=2354$, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și probabilitatea resimțirii senzației de bucurie post-consum. Deci: cu cât mai des e consumul de alcool cu atât mai probabil resimt senzația de bucurie postconsum, favorizând astfel repetarea consumului.

Un coeficient de corelație - 0,11 ($n=2343$, $p < 0,05$) a existat între valoarea frecvenței consumului în ultimele 30 de zile și probabilitatea uitării problemelor proprii post-consum. Putem formula ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil că vor

uita problemele proprii postconsum, favorizând astfel repetarea consumului.

S-a calculat un coeficient de corelație - 0,17 (n=2344, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și probabilitatea resimțirii senzației de bunăvoință și prietenie postconsum. Ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil resimt senzația de bunăvoință și prietenie, favorizând astfel repetarea consumului.

Un coeficient de corelație - 0,23 (n=2360, $p < 0,05$) a fost apreciat între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și probabilitatea că se va veseli pe cînste postconsum. Ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil se va veseli pe cînste postconsum, favorizând astfel repetarea consumului.

S-a obținut un coeficient de corelație 0,14 (n=2368, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și probabilitatea că se va simți rău în general după consum. Putem formula ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil adolescentul nu crede că se va simți rău în general postconsum, favorizând astfel repetarea consumului (se reconfirmă datele precum că reacția organismului tânăr la consum este diferită de cea a adultului).

S-a obținut un coeficient de corelație 0,28 (n=2506, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului în ultimele 30 de zile și numărul de prieteni care fumează. Ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil că în anturajul său există persoane care fumează, favorizând astfel repetarea consumului atât al alcoolului cât și al țigărilor.

S-a calculat un coeficient de corelație 0,36 (n=2501, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și numărul de prieteni care consumă alcool. Ipoteza: cu cât mai des tânărul consumă alcool cu atât mai probabil că în anturajul său există persoane care consumă alcool, favorizând astfel repetarea consumului acestui drog.

Un coeficient de corelație 0,1 (n=2497, $p < 0,05$) a existat și între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și nivelul de risc de apariție a problemelor în familie ca rezultat al consumului de alcool. Se poate formula ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil că tinerii NU percep drept cauză a problemelor în familie abuzul de alcool.

S-a calculat un coeficient de corelație 0,1 (n=2503, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și nivelul de risc de apariție a problemelor interpersonale ca rezultat al consumului de alcool. Ipoteza: că cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai probabil că NU percep problemele interpersonale ca fiind cauzate de abuzul de alcool.

Un coeficient de corelație 0,28 (n=2462, $p < 0,05$) a existat între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 de zile și frecvența controlului zilelor de odihnă ale adolescentului de către părinți. Ipoteza: cu cât mai des tinerii consumă alcool cu atât mai puțin probabil

că sunt controlați de către părinți privind activitatea în zilele de odihnă.

Astfel s-a obținut un coeficient de corelație 0,1 (n=2484, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 zile și frecvența cu care se impun reguli stricte din partea părinților privind ocupațiile în afara domiciliului. Astfel se poate ipoteza ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai rar afirmă că ar resimți reguli stricte privind ocupațiile în afara domiciliului, având un înalt grad de libertate.

Un coeficient de corelație - 0,1 (n=2437, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului de alcool în ultimele 30 zile și gradul de acord privind încălcarea majorității regulilor cu care nu este de acord adolescentul. Ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă alcool cu atât mai liber și în drept de a încălca orice regulă, creând astfel premise pentru o personalitate dizarmonică, cu tendința de a fi un prost aliat în relația terapeutică.

Pentru al doilea parametru am obținut următoarele rezultate: s-a obținut un coeficient de corelație 0,1 (n=2587, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului a 5 și mai multe doze de alcool unimomentan în ultimele 30 zile și vârsta adolescenților; astfel se poate formula ipoteza: cu cât mai des este menționat consumul abuziv de alcool cu atât mai în vârstă sunt respondenții. Un coeficient de corelație de 0,12 (n=2577, $p < 0,05$) a fost apreciat între valoarea frecvenței consumului a 5 și mai multe doze de alcool unimomentan în ultimele 30 zile și frecvența jocului la calculator; astfel se poate crea ipoteza: cu cât mai des afirmă că consumă abuziv alcool cu atât mai mult timp petrece la calculator jucându-se. De asemenea, am obținut un coeficient de corelație - 0,13 (n=2537, $p < 0,05$) între valoarea frecvenței consumului a 5 și mai multe doze de alcool unimomentan în ultimele 30 zile și vârsta adolescenților, sugerând ipoteza: cu cât mai des adolescentul menționează consumul abuziv de alcool cu atât mai în vârstă sunt respondenții.

Discuții

Datele obținute de noi sunt în concordanță cu datele din literatura de specialitate, astfel în studiul din 1999 (Feldman L(1), Harvey B, Holowaty P, Shortt L. - Alcohol use beliefs and behaviors among high school students.) s-a ajuns la concluzia că studenții/ elevii care consumă abuziv alcool ajung să fumeze/ sunt fumători, au părinți sau colegi care fumează sau consumă alcool abuziv [4]. În studiul prezent s-a reușit suplimentar a decela o corelație dintre așa factori ca lipsa unui control asupra activităților din afara domiciliului și timpului liber în weekend. Date similare s-au obținut vizând consumul de alcool din cauza dorinței de relaxare, de a avea starea de bine și a se putea distra la petrecere [4]. La fel ca și în studiul lui Feldman L. și colab., ca factor de protecție a fost credința că alcoolul nu poate avea efecte nocive asupra organismului și educația în familie.

În cercetarea lui Miller JW și colab. din 2007, au fost obținute date similare privind abuzul de alcool printre adolescenți și vârsta acestora, astfel cu creșterea vârstei

crește rata abuzului de alcool. De asemenea în acest studiu s-a observat că cei ce abuză de alcool tind să fie mai des și fumători, activi sexual, victime ale violenței, cu tentative de suicid și consum de droguri ilegale. [5]

Analizând cercetarea lui Angelone AM și colab. din 2013, precum și a lui Botvin GJ și colab. din 2001, a fost depistată aceeași coincidență în datele obținute, adolescenții ce consumă abuziv alcool tind să aibă un grad mai scăzut de conștientizare a daunelor posibile ale alcoolului, atitudinilor pozitive privind consumul de alcool, precum și ca factor de protecție fiind cunoașterea pericolului administrării de alcool, luarea unei atitudini privind consumul de către colegi de aceeași vârstă. [2,3]

Concluzii

În urma cercetării au fost obținute date privind unii factori implicați în inițierea consumului de alcool și abuzul de alcool printre adolescenții din școlile, liceele și colegiile din Republica Moldova. Astfel, au fost generate mai multe ipoteze de lucru pentru un studiu prospectiv ulterior:

- Vârsta de inițiere a consumului de alcool ca factor de protecție.
- Cunoașterea daunelor sănătății datorate consumului de alcool – ca factor de protecție.
- Implicarea mai activă, corectă și mai eficientă a familiei (mamă, tată, tutelă) în formarea regulilor, moralei (privind dauna fumatului, alcoolului) precum și implicarea activă, dar cumpătată a ei în viața liberă a adolescentului (organizarea timpului liber, cunoașterea acestuia) – ca factor de protecție.
- Necesitatea unei vieți active emoțional, ajutorării cunoașterii de sine, distracțiilor cumpătate – ca factor de protecție.

- Jocul la calculator ca factor aparent de risc în abuzul de alcool.
- Educația atitudinii negative privind consumul de alcool și fumat printre semeni de aceeași vârstă – ca factor de protecție.

Bibliografie

1. Alcohol Alert, National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism, U.S. Department of Health & Human Services, Number 67 January 2006
2. Angelone AM(1), Rossi R, Bartolomei G, Di Carlo D, Fabiani L, Necozone S, di Orio F., Alcohol consumption and awareness of the risks related in alcohol-abuse in highschool students: evidence from a Health Education program., Ann Ig. 2013 Nov-Dec;25(6):501-9. doi: 10.7416/ai.2013.1950.
3. Botvin GJ(1), Griffin KW, Diaz T, Ifill-Williams M., Preventing binge drinking during early adolescence: one- and two-year follow-up of a school-based preventive intervention, Psychol Addict Behav. 2001 Dec;15(4):360-5.
4. Feldman L(1), Harvey B, Holowaty P, Shortt L., Alcohol use beliefs and behaviors among high school students, J Adolesc Health. 1999 Jan;24(1):48-58.
5. Miller JW(1), Naimi TS, Brewer RD, Jones SE., Binge drinking and associated health risk behaviors among high school students., Pediatrics. 2007 Jan;119(1):76-85.
6. Raportul Statistic nr.11 aprobat de Biroul Național de Statistică prin ordinal nr. 70 din 09.08.2011 privind maladiile și contingentele de bolnavi cu dereglări narcologice pe anii 2012-2013